

Sygn. akt II UK 437/17

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku C. spółka z o.o. we W. obecnie G. Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w W. na rzecz której działa Syndyk masy upadłości przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we W. z udziałem P. G. o podstawę wymiaru składek, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15 stycznia 2019 r., skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 marca 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 30 marca 2016 r. oddalił apelację skarżącej C. Sp. z o.o. we W. od wyroku Sądu Okręgowego we W. z 27 maja 2015 r., który oddalił połączone odwołania skarżącej od decyzji pozwanego z 17 listopada 2014 r., określających wyższe (o napiwki) podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych, w tym P. G.. Sąd potwierdził, że napiwki składały się na przychód ze stosunku pracy i podstawę wymiaru składek. Definicja przychodu jest zakreślona tak szeroko, że obejmuje „wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne” i to bez względu na źródło finansowania tych środków (art. 12 ust. 1 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych w związku z art. 18 ust. 1 i art. 4 pkt 9 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie

ubezpieczeń społecznych). Napiwki nie wchodzą w zakres zwolnienia wymienionego w rozporządzeniu z 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Sąd w uzasadnieniu rozstrzygnięcia stwierdził, że źródłem i podstawą napiwków jest stosunek pracy. Wskazał szereg orzeczeń, w szczególności wyroki NSA z 31 lipca 2012 r., II FSK 76/11, z 4 kwietnia 2012 r., II FSK 1747/10, z 14 listopada 2003 r., I SA/Łd 1493/02, z 14 listopada 2006 r., II FSK 1416/05, wyrok Sądu Najwyższego z 9 września 2010 r., II UK 98/10, postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 29 kwietnia 2014 r., Ts 68/13. Natomiast odmienny wyrok Wojewódzkiego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 22 kwietnia 1993 r., VIII U 2718/92 nie stanowi wiążącego prejudykату dla obecnej sprawy (art. 365 § 1 k.p.c.). Przedmiot sprawy dotyczył innych osób, okresu jak i decyzji. Rozstrzygnięcie nie zapadło w oparciu o „analogiczne przepisy”.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na:

1. istotne zagadnienia prawne:

1) czy dobrowolne, w pełni uznaniowe świadczenie osoby trzeciej (dotyczy także gości kasyna gry) otrzymywane przez pracowników kasyna gry oraz osoby trzecie należy zakwalifikować jako przychody ze stosunku pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (jak uważa Sąd Apelacyjny, kierując się błędną, w przekonaniu skarżącej, wykładnią art. 12 ust. 1 tej ustawy); czy też przychody z innych źródeł (jak uważa skarżąca, kierując się wykładnią systemową oraz ścisłą wykładnią literalną art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym w relacji do pozostałych przepisów tej ustawy)?;

2) czy wynikający z art. 78 ust. 1 pkt 3 ustawy o grach hazardowych wymóg prowadzenia rejestru napiwków przez podmioty prowadzące działalność w zakresie gier hazardowych (dotyczący także skarżącej), należy interpretować, w związku z regulacją art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, w ten sposób, że wykonywanie obowiązków ewidencyjnych wynikających z ustawy o grach hazardowych warunkuje objęcie reżimem przepisu art. 12 ust. 1 napiwków pozyskiwanych przez pracowników takiego podmiotu (jak twierdzi Sąd Apelacyjny, w przekonaniu skarżącej bezprawnie); czy też, objęcie określonej kategorii podmiotów ustawowym obowiązkiem ewidencjonowania środków w postaci

napiwków nie prowadzi jednocześnie do konkluzji, że napiwki pozyskiwane przez pracowników takiego podmiotu stanowią przychód ze stosunku pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1, oraz, że kwestia kwalifikacji prawnej napiwku pozyskanego przez pracownika wymaga każdorazowo wykładni art. 12 ust. 1 oraz indywidualnej oceny ze względu na występujące w danej sprawie okoliczności stanu faktycznego (jak twierdzi skarżąca)?;

b) oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, bo skarżony wyrok został wydany w warunkach oczywistego naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. poprzez wydanie merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie, która została już prawomocnie rozstrzygnięta wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z 22 kwietnia 1993 r., VIII U 2718/92, który to Sąd orzekł, że otrzymywane przez pracowników skarżącej napiwki nie są dochodem, od którego należy odprowadzać składki na ubezpieczenie społeczne.

Pismem z 29 czerwca 2017 r. syndyk masy upadłości G. Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w W. zawiadomił o ogłoszeniu upadłości tej spółki postanowieniem Sądu Rejonowego w W. z 10 kwietnia 2017 r., X GU [...]. Syndyk wniósł o zawieszenie postępowania w tej sprawie z urzędu na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. i wezwanie do udziału w sprawie na podstawie art. 174 § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy ustalił, iż przed ogłoszeniem upadłości doszło do zmiany nazwy i siedziby C. Spółki z o.o. na G. Spółka z o.o. w W. (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 13 września 2018 r., II UK 343/17).

Postanowieniem z 13 listopada 2018 r. wezwano do udziału w sprawie syndyka wyznaczonego w postępowaniu wobec G. Sp. z o.o. w W. w upadłości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

I. Postępowanie w sprawie nie podlegało zawieszeniu na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. Do ogłoszenia upadłości spółki z o.o. C. nie doszło w postępowaniu przed Sądem powszechnym, lecz na etapie szczególnego postępowania kasacyjnego. Wcześniej prawomocnym wyrokiem zakończyło się postępowanie przed Sądem Apelacyjnym. Skargę kasacyjną pozwana spółka wniosła

od prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy (art. 398¹ k.p.c.). Sprawę w dwuinstancyjnym postępowaniu zakończyło orzeczenie wiążące spółkę przed upadłością i przed ogłoszeniem upadłości było wykonalne (art. 388 k.p.c.). Sprawa została zatem osądzona. Nie ma więc sytuacji sporu, która wymagałaby zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym w celu jej sprawdzenia i ustalenia. Nie stosuje się postępowania z art. 236 i nast. Prawa upadłościowego bo wiąże prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z 30 marca 2016 r.

W takiej sytuacji nie stosuje się art. 174 § 2 k.p.c.

Syndyk został wezwany do udziału w sprawie na podstawie stosowanego odpowiednio art. 174 § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., skoro ogłoszono upadłość na etapie postępowania kasacyjnego. Syndyk ma legitymację za skarżącą spółkę. Nie stosuje się jednak art. 144 a tylko odpowiednio art. 145 Prawa upadłościowego.

II. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Pierwsze zagadnienie nie składa się na istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż sformułowana kwestia nie ma takiej rangi. Poszukiwana odpowiedź nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa. Nie każda potrzeba wykładni otwiera istotne zagadnienie prawne. Znaczenie ma dopiero kwalifikowana potrzeba wykładni przepisów wynikająca z poważnych wątpliwości w wykładni lub z rozbieżności w orzecznictwie sądów. Dopiero wówczas spełnia się druga podstawa przedsądu, czyli z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Rzecz w tym, że Sąd w objętym skargą wyroku nawiązał do wykładni prawa przyjmowanej w orzecznictwie w podobnych sprawach (orzeczenia przywołane w pierwszej części). Orzecznictwo to nie jest sprzeczne ani rozbieżne co do wykładni i stosowania art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w podobnych sprawach dotyczących napiwków. Sąd Najwyższy potwierdził ten kierunek wykładni w ostatnim wyroku z 13 września 2018 r., II UK 343/17, którym oddalił skargę kasacyjną Syndyka masy upadłości G. Sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w W. (dawnej: C. spółka z o.o. we W.). W sprawie tej zakończono postępowanie dotyczące tożsamego przedmiotu sporu jak w sprawie obecnej. Potwierdzono, że otrzymane przez pracowników napiwki związane są z organizacją

pracodawcy, przez co można je zaliczyć do przychodów związanych z pracą w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w związku z art. 4 pkt 9 i art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Skarżąca nie wykazuje, że zgłoszona „potrzeba wyjaśnienia” a w istocie wykładni przepisów składa się na istotne zagadnienie prawne. Oceny tej nie zmienia odwołanie się do innego orzecznictwa, bo chodzi o napiwki (wówczas wskazane we wniosku sprawy o sygn. II UK 98/10 i II FSK 1747/10 nie są sprzeczne) a nie inne świadczenia (w sprawach wskazanych we wniosku o sygn. II FSK 309/11 – pieniądze dla pracownika naukowego na pokrycie kosztów podróży oraz pobytu za granicą, w sprawie o sygn. II FSK 86/11 – odszkodowanie dla pracownika z tytułu rozwiązania umowy, w sprawie o sygn. II FSK 601/12 – akcje z programu motywacyjnego). Wobec innego przedmiotu spraw nie można stwierdzić rozbieżności w orzecznictwie, gdyż w aspekcie przychodu z art. 12 ust. 1 znaczenie ma indywidualny charakter świadczenia. To, że określone świadczenie może otrzymać również osoba niebędąca pracownikiem nie oznacza, że napiwek otrzymywany przez pracownika nie stanowi jego przychodu ze stosunku pracy. Nie występuje rozbieżność w wykładni, gdyż w przeciwnym razie Sąd Najwyższy niejako z urzędu podjąłby uchwałę w składzie powiększonym dla ujednolicenia orzecznictwa. Wykracza to jednak ponad potrzebę argumentacji, gdyż wystarczy stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne dotyczy tylko wykładni i stosowania prawa.

Taka sama ocena odnosi się do drugiego zagadnienia. W centrum zainteresowania skarżąca stawia art. 78 ust. 1 pkt 3 ustawy z 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych. Zgodnie z nim podmioty prowadzące działalność w zakresie gier hazardowych są obowiązane prowadzić rejestr napiwków w kasynie gry, według ustalonego wzoru.

Przepis ten ma samodzielne znaczenie. Nakłada określony obowiązek i norma prawna nie jest skomplikowana. Przedmiot sprawy nie dotyczył realizacji przez skarżącą obowiązku z art. 78 ust. 1 pkt 3 ustawy o grach hazardowych, lecz podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Trudność skarżąca łączy mimo to z art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, jednak wówczas chodzi również tylko o wykładnię i stosowanie prawa. Nie jest to istotne

zagadnienie prawne, bo odpowiedź jest pozytywna. Udzielił jej Sąd powszechny w tej sprawie i potwierdził Sąd Najwyższy we wskazanym wyżej wyroku z 13 września 2018 r., II UK 343/17. Czyli art. 78 ust. 1 pkt 3 może mieć znaczenie w wykładni i stosowaniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w związku z art. 4 pkt 9 i art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Uprawnione jest stwierdzenie, że istotne zagadnienia prawne, które nie mają takiej rangi nie mogą być „alternatywnie” uznane jako przesłanka przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż są to odrębne podstawy przedsądu i wymagają samodzielnego i odrębnego opracowania. Orzecznictwo przedstawia wykładnię przepisów i nie jest rozbieżne.

Skarżąca nie wykazuje również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z 22 kwietnia 1993 r., VIII U 2718/92 nie ma mocy wiążącego osądzenia w obecnej sprawie. Nie było podstaw do odrzucenia odwołania na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. czy do stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 3 k.p.c. Zarzutów takich skarżąca nie stawia. Sąd Apelacyjny racjonalnie przedstawił, dlaczego nie zachodzi związanie wskazanym wyrokiem. Skarżąca nie podważa tej oceny. Nie wystarczy wskazanie na art. 365 § 1 k.p.c., gdyż z przepisu tego nie wynika skutek bezpośredni taki, jak w przypadku osądzenia sprawy z art. 366 k.p.c. Inne są decyzje pozwanego, inne okresy i jak wskazał Sąd Apelacyjny różni się również prawo dotyczące przychodu ze stosunku pracy. W sprawach ubezpieczeń społecznych sąd rozpoznaje odwołanie od decyzji, co oznacza, że samodzielnie dokonuje ustaleń stanu faktycznego i suwerennie stosuje właściwe prawo. Związanie z art. 365 § 1 k.p.c. nie idzie tak daleko jak zakłada skarżąca.

Z tych motywów orzeczono jak sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).